

- 22 A teológiai megegyezés egyik példája a római katolikusok és az evangélikusok *Közös Nyilatkozata* a megigazulásról.
23 *Unitatis redintegratio*, 1.

Zárszó

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa lapgazdája a Theológiai Szemlének. A mai napon konferencia keretében ünnepelte meg a Theológiai Szemle alapításának 95. évfordulóját. Sok minden változott 95 év alatt. Akkor még nem is álmodtak a tudós teológusok arról, hogy egyszer online konferencia keretében lehetünk és ülésezhetünk együtt.

A terjedő újtípusú koronavírus következtében még inkább változott a világ. Talán kicsit bezárkóztattak a váltunk, talán kicsit félünk is... azonban a Theológiai Szemle itt van a kezünkben. Kinyithatjuk és olvashatjuk a különböző szerzők tollaiból érkező tudományos teológiai írásokat. Egy dolog nem változott 95 év alatt: a Theológiai Szemle továbbra is tudományos, igényes és kulturális lap maradt. Ökumenikus jellege, azt gondolom, csúcson van, hiszen ma már első sorban nem a teológiai különbségek a fontosak, hanem az, hogy mindannyian, mi, keresztyének, közösen küzdünk az elpogányosodás, a szekularizáció és a közöny terjedésével szemben.

A Theológiai Szemle vezérgondolata az, hogy a krisztusi ügyet szem előtt tartva ökumenikus, tudományos és teológiai

szakfolyóirat legyen. Lapgazdaként szem előtt tartjuk azt, hogy minél sokszínűbb legyen a teológusok írása mind szakmai, mind felekezeti szempontok alapján. A lap értékét az adja, hogy megjelennek benne protestáns és neoprotestáns, római katolikus, ortodox, és olykor anglikán teológusok írásai is. Sajnos kimondhatjuk, hogy a Theológiai Szemle ma Magyarországon az egyetlen tudományos teológiai ökumenikus szakfolyóirat, amely nyomtatott formában jelenik meg. A Theológiai Szemlét az Ökumenikus Tanács tagágyházai által delegált szerkesztőbizottság felügyeli. Ügyelünk a szakmaiságra és arra, hogy az írások színvonala és minősége megfeleljen a tudományos elvárásoknak, előírásoknak.

A Szentírással együtt hisszük azt, hogy „A bölcsek ajka hinti a tudást...” (Péld15,7), továbbá valljuk, hogy „Az értelmes szív tudásra törekszik...” (Péld15,14). Ezek az igék is azt bizonyítják, hogy a Szentírást úgy kell kézbe vennünk, hogy nyitottak vagyunk az ismeretre és annak alkalmazására az életünkben.

Örömmre szolgált, hogy az előttem felszólaló komoly teológusok magas színvonalon tettek bizonyosságot ószövetségi, újszövetségi, vallástudományi, egyháztörténeti, dogmatikai, etikai, liturgikai, poimenikai és ökumenikai aspektusokról. Bízom benne, hogy az olvasók megtalálják továbbra is örömeiket a Theológiai Szemle olvasása során.

Fischl Vilmos

KÖNYVSZEMLE

Literáty Zoltán: Ki ez?

Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület, 2020.

A sermo tételes beszéd, Augustinus óta része a keresztyén igehirdetési hagyománynak. A textusból előlépő tétel, amely Ravasz László¹ meghatározása szerint egy ítélet, abroncsként tartja össze az igehirdetést. Az anyag felosztása is e tételhez idomul, s az elágaztatás logikai művelete révén az igehirdetés elején meghirdetett causalis tétel, végül finális tétellé lesz. Dr. Literáty Zoltán érldligeti református lelkipásztor, egyetemi docens idén megjelenő, a Dunántúli Református Egyházkerület által gondozott kötete, 91 sermot felölelő Márk-sorozat ad olvasója kezébe, a függelékben pedig a homiletika történet nagy alakjainak Márk-prédikációiból ad közre válogatást.

Felmerül a kérdés, hogy lehet-e egyáltalán csodaelbeszélésekről, példázatokról és passiótörténetekről ugyanabban a műfajban prédikálni. Öltethet azonos igehirdetési formát közel száz, többségében különböző irodalmi formájú és mondanivalójú perikópa? Hiszen „a nyelv, amikor valamit kifejez, már igénybe vesz egy formát. (...) Amit a forma mond, annak illenie kell a tartalomhoz (...) A mit és a hogyan kérdés szétválasztása megengedhetetlen egyszerűsítéshez vezet”² – írja Rudolf Bohren. Miért választotta mégis Márk evangéliumát a szerző, sermo példatára alapjául?

Márkot egzisztenciálisan megragadott egy esemény, tanú volt és bizonyosságot akart tenni. Ez az esemény ihletett egy tételt: *Jézus Krisztus az Isten Fia*. Ezt az ítéletet halljuk az evangélium első

mondatában, majd a keresztt alatt hangzik el a római katona szájából: „Bizony, ez az ember Isten Fia volt!” (Mk 15,39) Márk a gyülekezetre tekintve gyűjtötte össze az anyagot és rendezte el két nagy fejezetben (csodatörténetek és passiótörténetek). A két egység között a még értetlen Péter szájából hangzik a tétel: „Te vagy a Krisztus!” (Mk 8,29) Ez a tétel ihlette a márki igehirdetést, ez tükröződik az egyes perikópákból, abroncsként tartva össze az evangéliumot. Márk bizonyosságtétele tehát az egyik legjobb választás a sermo műfaj ismertetésére és tanítására, hiszen az evangélium tétele az egyes perikópák tükrében szinte indikálja az igehirdetés krisztusközpontú tételmondatát. Nem véletlen, hogy a budapesti teológia sermot tanulmányozó félévében gyakran hangzik márki textus. Legyen-e Krisztus központú a keresztyén prédikáció? – hangzik a homiletika örök kérdése. Márk igehirdetése az ősgyülekezetnek és Literáty Zoltán igehirdetése az érldligeti gyülekezetnek egyértelmű választ ad: „A keresztyén igehirdetés nem csak úgy egyszerűen Jézus Krisztusról, hanem speciálisan a feltámadott Krisztusról szól.” (231.)

A krisztusközpontúság szempontját végig figyelemben tartva, a megjelenő igehirdetések egyszerre tanítanak és evangelizálnak. Kitűnik, hogy egy összetett gyülekezeti helyzetre reflektál a prédikátor. Az applikációk egyaránt tartalmazznak a tradicionális református és az újonnan betérő hallgatóságot célzó példákat, de találunk mind a családi életet, mind az egyedülálló létet bátorító

gondolatokat is. Miközben Literáty Zoltán a hit alapvető ismereteit építi hallgatóságában, mélyebb teológiai ismereteket is átad, és bátran szól Ágoston Szentháromság tanáról is (338.). A prédikációsorozat különös értéke, hogy nem a szinoptikus hagyomány tükrében akarja értelmezni a szakaszokat, az igehallgatót nem terheli a perikópák alakulástörténetével vagy a lehetséges eltérésekkel, különbségekkel, hanem egységes irodalmi műként kezeli az első evangéliumi bizonyosságtételt. Párhuzamosan tárja fel Jézus és Márk korát, a Mester és az Író hallgatóságát, bátran magyarázva a perikópákat az őszövetségi hagyomány, valamint a deuterokanonikus és az apokrif irodalom tükrében. Ezek segítik a háttér megvilágítását, sok perikópa új értelmet nyer, s az évtizede templomba járó gyülekezeti tagok is új nézőponttal gazdagodhatnak.

Minden prédikáció bevezetésében félkövéren szedve szerepel az igehirdetés *tételmondata*. Ennek feltüntetése homiletikailag nem volna szükségszerű, mégis a gyülekezeti szolgálatra készülő teológiai hallgatók számára különösen hasznos egy oldalon látni a textust, a tételt és a vázlatpontokat. Ravasz László is kiemeli, hogy az altételek megfogalmazása nem a textus vagy a tétel felosztását jelenti, hanem az anyag elrendezését. Az igehirdetésekkel ismerkedve, az olvasó számára is egyre tudatosabbá válik, hogy miként juthat el az igehirdető a textus többszöri olvasásától, az anyag kigyűjtésén és a tétel megfogalmazásán át az anyag elrendezéséig, s az altételek megfogalmazásáig. A kötet fókuszálni is tanít, hiszen az evangéliumi történetek megengedik, hogy az értelmezés fókuszsa az Isten csodálatos hatalmára, vagy az emberrel kapcsolatos etikai normákra helyeződjön (60.), s Literáty Zoltán egyes perikópáknál mindkét fókuszálási lehetőségre példát ad.

Ravasz László szerint „a bevezetésnek az a feladata, hogy a textustól a tételig tartó utat megtegye.”³ A kötetben megjelenő prédikációkat olvasva kétféle bevezetéssel találkozhatunk. Egyrészt vannak hosszabb, a perikópák közti összefüggéseket feltáró, a nagyobb teológiai íveket megrajzoló bevezetések, melyek segítik a sorozatban való gondolkodást. Másrészt találunk rövid, velős, általában a causalis tételt felvető, feszültséget teremtő bevezetéseket, melyek gyakran a gyülekezet életéből származnak (acélgerenda építés- 218.), vagy egyszerűen megokolják az igehirdetés témájának szükségességét. A bevezetéseknek köszönhetően az igehirdetések valódi sorozatot alkotnak, a szerző gyakorta emlékezteti hallgatóságát az előző heti igehirdetés tételmondatára, így nagyon erős az igehirdetések kontinuitása, s bár önmagukban is megállnak, így sorozatban olvasva, hallgatva őket, egészen komplexen rajzolódik ki Márk teológiája.

Az igehirdetések zárlatai nagyon finomak, Literáty Zoltán nem a régi retorikák nagyívú *befejezése*ivel él, nem erőlteti az összefoglalást, hiszen a tételes beszéd nem is kívánna ezt. Egyszerűen a ravaszi úton haladva, a finális tételt meghirdetve, egy rövid doxológiával vagy imperativussal, de minden esetben méltósággal zárja prédikációit. Egy-egy igehirdetést elolvasva válik érthetővé a prédikáció címe, melynek megfogalmazására a szerző komoly gondot fordít. A címadás az igehirdetés alkotásának utolsó eleme, egy győzelmi aktus, hiszen jelzi, hogy a műalkotás készen áll. A közölt igehirdetések címei nem unalmas összefoglalásai az elhangzó gondolatoknak, egyetlen esetben sem veszi át a perikópa megnevezését, szívesen választ kérdést (Ki megy elől?), egy frappáns szóösszetételt (Hagyományok harca), vagy éppen egy figyelemfelkeltő szót (Enter). Legtöbb esetben csak távolról utalnak az igehirdetés fő mondanivalójára, mégis az igehirdetést elolvasva a cím később is feleleveníti a fő mondanivalót (Mária fia, Periféria).

Az igehirdetésekkel ismerkedve egy egészen különös érzés lesz úrrá az olvasón. Haladva prédikációról prédikációra, az egyházi közbeszédet és a református igehirdetői gyakorlatot uraló

Jézus-kép, ebben a kötetben a maga leplezetlen valójában, mítoszok és tévképzetek nélkül áll előttünk. Köddé válik a pietista rajongás, a racionalista távolságtartás, s az igehallgató megéletheti a csodát, megsejtheti a titkot, és szinte magához ölelheti az egyik első tanú, Márk Krisztusát. Az igehirdetések valóságosan megteremtik a beavatódás élményét, s az igehallgató részese lesz az evangélium titkának. Ha egy dolgot kellene kiemelni, amely nívóval Literáty Zoltán most megjelenő kötetében, akkor az a finom, s mégis tabudöntőgető Krisztus-kép, melyet hallgatósága elé tár. Nem Pál apostol teológiájával vagy a Zsidókhoz írt levél krisztológiájával közelít, hanem az ősgyülekezet valós problémáival és saját gyülekezete nagyon is emberi terheivel áll meg Márk Krisztusa előtt.

Ez az egészen valóságos Jézus, egészen aktuális kérdésekre felel. Márk evangéliuma egyik legnehezebben magyarázható perikopájáról, a szíroffónici asszony és Jézus találkozásáról két igehirdetést is olvashatunk, egyiket Jézus, a másikat az asszony nézőpontjából. Feltárva Jézus korának társadalmi viszonyait és az ősgyülekezet kontextusát, az igehirdető célja közel hozni hallgatóságához az egykori társadalmi viszonyokat, belemerülni abba a korba, amelyben az Isten Fia járt. „*Jairus segélykérése Jézus felé, olyan mintha egy pártfőtitkár az '50-es években elment volna a lelkeshez segítségért.*” (139.) Az ősgyülekezet és az érldigeti gyülekezet párhuzamos egzisztenciális egészen személyes megszólalásokat tesz lehetővé, s így az applikációk messze túlmutatnak a bevett formulákon. Literáty Zoltán nem titkolja el Jézus botránkozató voltát kora vallási vezetői között és a mai kor egyházas keresztyénség közepette sem: „*kell-e médiagépezetet építeni ahhoz, hogy Jézus Krisztus híre eljusson másokhoz.*” (47.) Egyik professzorától idézve kifejti, hogy a sajtó és az ige hivatalból ellenzéki, (254.) Jézus nem csak a gyülekezet belső valóságát akarja formálni, hanem politizálni is tanít, (326.) mert nem hagyja szó nélkül a hatalmaskodást, leleplezi a hazugságot, békességre törekszik és szabadságot teremt. Jézus prófétafént szól, így az igehirdetőnek is joga, sőt kötelessége a prófétaféi szó, különösen akkor, amikor társadalmi igazságtalanságot, politikai hatalmaskodást vagy keresztyénüldözést lát maga körül. A szerző olyan képeket használ, amelyek a mindennapi életből erednek, s ezért a mindennapi életet képesek formálni „*Jézus nem olyan orvos, akinek a zsebébe csúsztatjuk a gyors segélykérő imádságainkat.*” (63.) Vagy jól bevált szófordulatokat állít az igehirdetés szolgálatába: „*csak egészség legyen*” – csak bűnbocsánat legyen. (61.)

Igehirdetőként vagy igehirdetésre készülő teológusként különösen tanulságos az a lelkipásztori küzdelem, amely végigkíséri az igehirdetéseket, ahogy Literáty Zoltán is tanúvá lesz, ahogy egy-egy nehezebb kérdés újra és újra, más és más formában felbukkan, s ahogy a szerző teljes egzisztenciája mozgásba lendül az üzenet átadása közben. Megdöböntő az egyik igehirdetésben olvasható őszinte megnyilatkozás, (356.) miszerint négy évi érldigeti szolgálat után szólt először igehirdetőként az adakozásról, de ennek ellenére elutasító, „*miért kell mindig a pénzről prédikálni*” visszajelzést kapott.

Az exegetikai fókusz végig Márk gyülekezetét keresve explikálja, hogy milyen kérdések, kihívások, bűnök gyötörték ennek a pogány közösségnek az életét. Márk nem a nagyvilágnak írt, hanem egy nagyon konkrét gyülekezeti helyzetre reflektált, és a feltámadott Krisztusról tett bizonyosságot. A szerző is ezt a márkí utat választja. A kötet egészét meghatározza a gyülekezeti alapállás, s a mintapredikációk címzettje nem bármely magyarországi vagy külföldi közösség, hanem gyülekezeti lelkipásztorként saját gyülekezetéhez, az érldigeti nyájhoz szól. A nyomtatott verzió sem „sterilizált” prédikációkat tartalmaz, így nagyon is tetten érhető az istentiszteleti kontextus, a sákramentumi eseményre való utalások, a gyülekezet életéből vett képek, események, de legfőképpen a gyülekezeti közösségben élő igehirdető alakja.

A kötettel való ismerkedés egyszerre jelent spirituális és intellektuális utazást. Egyrészt gazdagító Márk teológiai koncepciójának, valamint az ősgyülekezet kontextusának, hitvilágának és aktuális kérdéseinek elemző feltárása. Másrészt érdemes az ígért hirdetések olvasása során Ravasz László Homiletikájának aktuális részeit is nyomon követni, az elméletet a gyakorlattal összekötni. Úgy vélem, hogy az egykori dunamelléki püspök életművét bemutató tanulmányok és könyvek szerzője, a közel húsz éves akadémiai pályát már megfutó Literáty Zoltán, méltó és hűséges örökösaként adja közre ígért hirdetési kötetét, mely a ravaszi úton járva formailag kiművelt, lelkileg ihletett prófétai beszédek tartalmaz. Hiszen a pedagógiai és homiletikai cél mellett, a prédikációk egzisztenciálisan is megragadják az olvasót, és minden ígért hirdetés végsősoron arra ösztönöz, hogy személyes választ adjunk a kötet és az evangélium kérdésére: Ki ez?

Tikász Ábel

BIBLIOGRÁFIA

- BOHREN, Rudolf: *Predigtlehre*, München, Chr. Kaiser Verlag, 1971. (Idézi: Literáty Zoltán: *Homiletika és retorika*, Budapest, 2009.)
 LITERÁTY Zoltán: *Ki ez?*, Pápa, Dunántúli Református Egyházkerület, 2020.
 RAVASZ László: *A gyülekezeti ígért hirdetés elmélete, Homiletika*, Pápa, Magyar Református Egyház, 1915.

JEGYZETEK

- 1 Ravasz László: *A gyülekezeti ígért hirdetés elmélete, Homiletika*, Pápa, 1915, 387–420.
- 2 Bohren, Rudolf: *Predigtlehre*, München, Chr. Kaiser Verlag, 1971, 57. (Idézi: Literáty Zoltán: *Homiletika és retorika*, Budapest, 2009, 152.)
- 3 Ravasz László: *A gyülekezeti ígért hirdetés elmélete, Homiletika*, Pápa, Magyar Református Egyház, 1915, 413.

A sokoldalú Josephus

Kókai-Nagy Viktor által szerkesztett Konferenciakötet
 Selye János Egyetem – RTK – Josephus Kutatóintézet, Komárom, 2020.

ISBN 978-80-8122-358-7, 124 o.

A barát és kolléga, Xeravits Géza emlékére

Josephus Flaviusról szóló magyar nyelvű szakirodalom után kutatva, olvasnivalónkkal gyorsan végzünk. Gyakorlatilag két monográfián és néhány cikkén kívül nem találunk semmit, holott nemzetközi szinten se szeri se száma a kiváló tanulmányoknak és könyveknek. Ezért mindenképpen jó hír, ha egy újabb kiadvánnyal gazdagodhat a hazai szakirodalom, főképp akkor, ha ez egy konferencia előadásait tartalmazza, ami arra enged következtetni, hogy valami elindult magyar nyelvtérületen is a „Josephus ügyben”.

Ahogy *Lévai Attila* üdvözlő soraiban rámutat, a konferenciának és az ennek anyagát közreadó kötetnek nem titkolt célja volt a címben szereplő sokszínűség bemutatása, ami nem csupán a témákra, de az előadókra is vonatkozik.

Ha kezünkbe vesszük a hét tanulmányt tartalmazó könyvet, már első pillantásra kijelenthető, hogy egy interdiszciplináris kiadványról van szó, azt pedig remélhetjük, hogy ennek a tudományköziségnek az értékeit a megalapított Josephus Kutatóintézet remélhetőleg tovább hordozza majd. Külön öröm e sorok írójának, hogy az intézetet éppen szülővárosában, Komáromban alapította meg a Selye János Egyetem Református Teológiai Kara.

Az első tanulmány *Vér Ádám* (ELTE Ókortudományi Intézet) asszirológus tollából származik, ennek megfelelő témaválasztása is „Az „asszírok tábora” és Jeruzsálem ostroma” (9–25 o.). Kérdésselvetése arra irányul, vajon hol helyezkedett el az asszír sereg tábora, amikor Jeruzsálemet ostrom alá vették. Josephus két helyen is utal erre a területre, amikor Titus főhadiszállásának kialakításáról számol be a város első falának bevétele után.

A szerző tanulmányában két kérdésre fókuszál: „Elsőként, hogy hol állhatott ez az objektum, amit Josephus az „asszírok tábora” nevez. Ezt követően arra próbálunk választ találni, hogy miként került Jeruzsálem falai alá egy asszír katonai tábor?” (9. o.) Josephus beszámolója szerint Titus – miután elfoglalta az első falat – egy gyéren lakott, meglehetősen nagy kiterjedésű területre jutott, ahol berendezte főhadiszállását. Ez a terület a leírás alapján az Óvárostól észak-északnyugatra helyezkedett el és részét képezte annak a kerítőfalnak, amit a rómaiak azért húztak a város köré, hogy annak lakóit elszigeteljék a külvilágtól. Noha a leírás egészen

pontosnak tűnik, számos kérdést vet fel, hiszen azt sem tudjuk teljes bizonyossággal, hol húzódnak az a bizonyos első fal. Vér Ádám cikke első felében tehát arra tesz kísérletet, hogy a térképen pontosabban elhelyezze az „asszírok tábora” helyét, illetve meghatározza Titus táborának méreteit.

Az a tény, hogy a római hadvezér az egykori asszír tábor helyén építi fel saját bázisát, elvezet bennünket a következő kérdésig, „mit keresett Jeruzsálem falai alatt egy asszír katonai tábor?” (14. o.) Ehhez vissza kell mennünk az időben Kr. e. 701-ig, amikor az asszír király az Egyiptomot támogató lázadók és az egyiptomi sereg, majd Jeruzsálem ellen vonult (vö. 2Kir 18). Itt – a későbbi római hadjáratához hasonlóan – ő is egy kerítőfalat húzott a város köré, és felépítette táborát. „Egy ilyen tábor létrehozása hatalmas földmunkával járt: árkok kialakításával, sáncok emelésével, falak és tornyok felhúzásával; nem csoda, hogy egy korábbi hadszíntérre visszatérve, ha lehetőségük adódott, az asszírok az előzőleg kialakított táboraikat igyekeztek használni.” (18. o.) Az nyilván nem valószínű, hogy az asszírok táborából bármi is épen maradt, amikor 770 évvel később Titus hasonló céllal érkezik Jeruzsálem alá, de az egyértelműen kijelenthető, hogy a hadtechnikai megoldások nem sokat változtak az évek során.

Grüll Tibor (PTE BTK) és *Csalog Eszter* (Szent Pál Akadémia) egy tartalmas bevezetővel ellátott szövegfordítással gazdagították a kötetet: „Zsidó próféta Babilónban – zsidó történetíró Rómában Flavius Josephus összefoglalása Dániel könyvéről” (26–54 o.) címmel.

A tanulmány elején rövid betekintést nyerhetünk abba, hogy Josephus hogyan, milyen körülmények között és kinek írta „A zsidók történetét”. Tudomást szerezhettünk arról, hogy noha a szerző éppen a Dánielről szóló exkurzusban szögezi le, hogy hitelesen adja vissza a héber Biblia történetét – számos helyen hagy el, alakít át vagy egészít ki bizonyos eseményeket (27k. o.). Dániel nem csupán hasonló élethelyzet miatt válik fontossá Josephus számára, hanem az általa leírtak miatt is. Mivel rá, mint prófétára tekint, akinek jövődömlése a négy birodalomról Josephus korát is érinti. Ezen a ponton azonban Josephus kifejezetten óvatossá

THEOLOGIAI SZEMLE

A MAGYARORSZÁGI EGYHÁZAK ÖKUMENIKUS TANÁCSÁNAK FOLYÓIRATA

ALAPÍTVÁ 1925

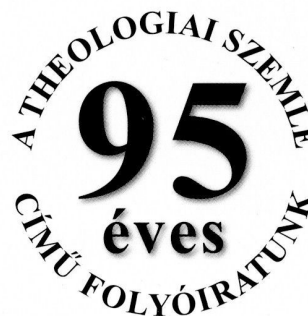
A TARTALOMBÓL

Narratív írásmagyarázat
és történetírás

Ateista érvelés és reflexió arra

Szkepticizmus
versus istenfélelem?

95 éve szolgálja a Theologiai Szemle
a magyar nyelvű
teológiai diskurzust

ÚJ FOLYAM (LXIII)

2020

4

A címekeket áttekintve talán *Pecsuk Ottó* (KRE RTK) közelített a legtávolabbi, amikor „Josephus Flavius és a szinoptikus apokaliptikus Márk evangéliumában” (113–123) című témát választotta. A téma nehézségét az adja, hogy már magának a Mk 13-nak a megítélése sem egységes a kutatók körében. A szöveg megértése szempontjából ugyanis döntő jelentőséggel bír, hogy az egy már bekövetkezett eseményre tekint vissza, vagy előre mutat Jeruzsálem pusztulására, ami Jézus halála után következett be, tehát egy próféciáról van szó.

A különféle elméletek rövid bemutatása után az olvasó kérdése ugyanaz lesz, mint a szerzőé: „Vajon mit tud hozzátenni Josephus Flavius és A zsidó háború olvasása ehhez vitához? [...] Ha mégsem kell Josephus elbeszélésének részleteit megfeleltetnünk a Márk 13 mozzanatainak, akkor mi szükség egyáltalán e kettőt egymás mellé tenni?” (119. o.) Erre a választ abban találja

meg Pecsuk, miszerint Josephus nem pusztán történészként írja meg a művét, hanem saját magát prófétaaként állítva be adja vissza Jeruzsálem elcsúszását; és élettörténete „a próféta újraértelmezésében nyeri el a feloldást és az igazolást”. (121. o.) Ezért párhuzamba lehet állítani írói személyiségét Jézus személyiségével, ami közelebb vihet bennünket megérteni a Mk 13-ban elhangzó próféciákat is, amennyiben N. T. Wright véleményét elfogadhatónak tartjuk, aki szerint „a szöveg egységes láncolata a próféta mondásoknak. Ezek Jézusra, a próféta üzenetek autentikus tolmácsolójára vezethetők vissza, akiben ezek a próféciák be is teljesednek, részben a jelenben, részben pedig a közeli és a kiszámíthatatlanul távoli jövőben. Ő lesz az a próféta, akinek az üzenetét a történelem Istene végül igazolja.” (121. o.)

Szőke Noémi

TARTALOM

A FŐSZERKESZTŐ JEGYZETE

BÓNA ZOLTÁN:
A most 95 éves Theologiai Szemlét 194

SZÓLJ, URAM!

FEKETE KÁROLY:
Felszabadító tanítványság 195

TANÍTS MINKET, URUNK!

KARASSZON ISTVÁN:
Narratív írásmagyarázat és történetírás 196

SZALAI MIKLÓS:
Wesley Salmon ateista érve 201

KODÁCSY TAMÁS:
A valószínűségi mezőn túli Isten
Reflexió Szalai Miklós Wesley Salmon
ateista érve című cikkére 206

MOLNÁR ANDREA:
Szeptecizmus versus istenfélelem?
Gondolatok a Kohelet zárófejezete kapcsán . 208

KITEKINTÉS

BÓNA ZOLTÁN:
95 éve szolgálja a Theologiai Szemle
a magyar nyelvű teológiai diskurzust 211

BARÁTH BÉLA LEVENTE:
Házigazdai köszöntő 211

KÁDÁR ZSOLT:
Szerkesztőségi köszöntő 212

KUSTÁR ZOLTÁN:
Ószövetségi aspektus 213

VÁRADY ENDRE:
Újszövetségi aspektus 216

KAISER BERNHARD:
Vallástudományi aspektus
Fordította: Szentpétery Péter 220

FÜSTI-MOLNÁR SZILVESZTER:
Dogmatikai aspektus 225

NÉMETH TAMÁS:
Etikai aspektus 232

KORÁNYI ANDRÁS:
Egyháztörténeti aspektus 237

KOCSEV MIKLÓS:
Liturgikai aspektus 240

KISS JENŐ:
Poimenikai aspektus 245

KRÁNITZ MIHÁLY:
Ökumenikai aspektus 250

FISCHL VILMOS:
Zárszó 252

KÖNYVSZEMLE

TIKÁSZ ÁBEL:
Literáry Zoltán: Ki ez? 253

SZŐKE NOÉMI:
A sokoldalú Josephus 254

A Theologiai Szemle egyes számainak megjelenési ideje:

1. szám március 15. • 2. szám június 15. • 3. szám szeptember 15. • 4. szám december 15.

KÉZIRAT LEADÁSÁNAK IDEJE: 2020. 11. 01.

A szerkesztőség közleménye

Kérjük kedves munkatársainkat, hogy szövegszerkesztővel készült írásait E-mailben Microsoft Word dokumentumban küldjék el szerkesztőségünkbe. A dokumentum mérete A/4-es álló formátum, 2,5 cm-es margóviszonyokkal. A kenérszöveg 12 pontos Times New Roman betűtípusból legyen szedve, szimpla sorközzel, ezzel is megkönnyítve az előzetes terjedelemszámítást. Ha a dokumentum tartalmaz görög vagy héber írást is, úgy csatolják ezeket a betűtípus file-okat is az anyaghoz, ennek hiányában nem garantált az írás pontos megjelenítése.

E-mail címünk: theolszemle@meot.hu. Internet: <http://www.theolszemle.meot.hu>.

Az írás közzétele nem jelenti azt, hogy a szerkesztőség a szerzővel mindenben egyetért. A cikkek tartalmáért minden szerző maga vállalja a felelősséget. Dokumentumok megőrzését, visszaküldését nem tudjuk vállalni.